

Voorwoord

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij ontvangt u de onderzoeks-nieuwsbrief van het VUmc Alzheimercentrum. Deze nieuwsbrief is speciaal opgezet voor mensen die mee doen aan wetenschappelijk onderzoek bij het VUmc Alzheimercentrum of daar interesse in hebben. Zo blijft u op de hoogte van wat er gaande is op het gebied van wetenschappelijk onderzoek. Elke keer besteden we aandacht aan een aantal verschillende onderwerpen en in het bijzonder de SCIENCEe studie waar u aan mee doet. U krijgt antwoord op vragen zoals: 'Hoe ver is het onderzoek eigenlijk al?' en 'Zijn er al resultaten bekend?'

Veel leesplezier!

Philip Scheltens, directeur VUmc Alzheimercentrum

Wiesje van der Flier, hoofd onderzoek VUmc Alzheimercentrum

Nieuws vanuit het VUmc Alzheimercentrum

2

Promoties

Op 7 november jl. is Argonde van Harten gepromoveerd. Zij promoveerde op onderzoek naar de vroegste fase van de ziekte van Alzheimer. Verderop in deze nieuwsbrief leest u hier meer over.

Op 3 december jl. is Astrid Hooghiemstra gepromoveerd op een onderzoek naar beweging bij jonge mensen met dementie.

Tot op heden richt onderzoek naar de invloed van beweging zich weinig op jonge mensen met dementie. Daarom startte Astrid een studie naar het effect van drie verschillende beweegprogramma's op het denkvermogen (bijvoorbeeld het geheugen en de aandacht), activiteiten van het dagelijkse leven (bijvoorbeeld koken) en de kwaliteit van leven bij jonge mensen met dementie. Het bleek echter tijdens de onderzoeksperiode niet mogelijk om de 150 benodigde deelnemers te vinden. Lees verder

op: <http://www.alzheimercentrum.nl/news/99/110/Flexibele-bewegingsprogramma-s-nodig-voor-jonge-mensen-met-dementie/> (wanneer de website niet opent nadat u op de link klikt, kunt u ook de link kopiëren en plakken in uw internetbrowser)

Lunch & Learn

Wilt u op de hoogte blijven van de laatste ontwikkelingen op het gebied van dementie? Wilt u ervaringen uitwisselen met anderen die ook te maken hebben met dementie?

Kom dan naar onze Lunch & Learn bijeenkomsten! Terwijl u luncht, vertelt een expert over de nieuwste inzichten rondom een bepaald onderwerp. Er is voldoende ruimte voor het stellen van vragen en het uitwisselen van ervaringen met andere aanwezigen.

Wilt u een flyer ontvangen met data en onderwerpen, stuur dan een email naar het secretariaat van het VUmc Alzheimercentrum: projectbureau-alzheimercentrum@vumc.nl

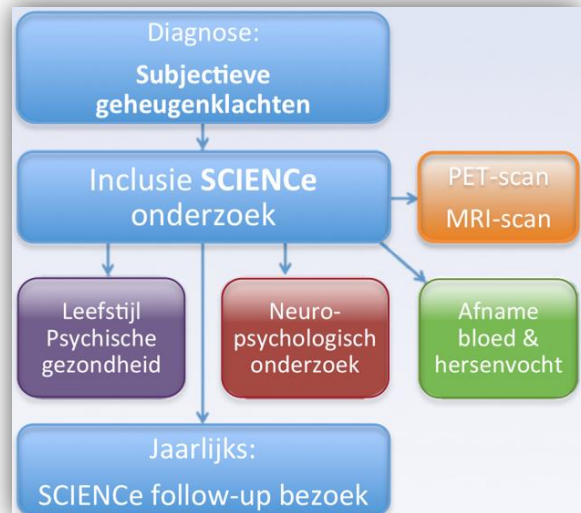
Congres

Elk jaar bezoeken onderzoekers van het VUmc Alzheimercentrum een Alzheimercongres waar vele onderzoekers uit verschillende landen elkaar ontmoeten om te spreken over hun onderzoek naar dementie. Het uitwisselen van informatie en het delen van resultaten is essentieel voor vooruitgang in het onderzoek naar dementie. Dit jaar vond het congres plaats in Kopenhagen. Met een grote groep onderzoekers was het VUmc Alzheimercentrum goed vertegenwoordigd en verschillende onderzoekers kregen daar de kans om hun onderzoek te presenteren. We kijken terug op een mooie en inspirerende week.

Nieuws over de SCIENCE studie

Wat is het doel van de studie?

In juni 2014 zijn we gestart met het SCIENCE project. In dit onderzoek vragen we vergeetachtige mensen om ons te helpen Alzheimer op te lossen. Hoe dat werkt? Wij volgen we mensen met subjectieve geheugenklachten in de tijd. Uit onderzoek weten we dat hersenveranderingen die de ziekte van Alzheimer veroorzaken geleidelijk ontstaan, vanaf 15 tot 20 jaar vóórdát er symptomen zijn. Dit betekent dat de vroegste veranderingen van Alzheimer ook bij gezonde mensen al aanwezig kunnen zijn. Het is nog niet duidelijk of en hoe deze allereerste hersenveranderingen latere geheugenachteruitgang voorspellen. In dit onderzoek proberen we de allereerste veranderingen op te sporen en onderzoeken we of ze samenhangen met latere achteruitgang van het geheugen. We zijn bijvoorbeeld op zoek naar veranderingen op hersenfoto's, in hersenvocht of bloed. Ook kijken we naar aangeboren eigenschappen, leefstijl kenmerken en natuurlijk het geheugen. Hiernaast ziet u een overzicht van de verschillende stappen die een deelnemer van de studie doorloopt.

Wie is er betrokken bij de studie?

Bij de SCIENCE studie zijn verschillende mensen betrokken (van links naar rechts).

Drs. Rosalinde, arts-onderzoeker, ziet deelnemers op de poli en onderzoekt eiwit-markers in hersenvocht en bloed.

Drs. Sander Verfaillie, neuropsycholoog-onderzoeker, ziet ook deelnemers van de studie op de poli en onderzoekt de voorspellende waarde van MRI-beelden en PET-scans.

Prof. dr. Wiesje van der Flier, hoofd onderzoek bij het Alzheimercentrum is hoofdonderzoeker van de SCIENCE studie.

Dr. Femke Bouwman is als neuroloog betrokken bij de SCIENCE studie.

Drs. Lotte Mulder (niet op de foto) is psycholoog en neemt neuropsychologisch onderzoek af.

Hoe ver zijn we al met het onderzoek?

In juni 2014 zijn wij gestart met het SCIENCE onderzoek. Inmiddels kunnen we met vreugde melden dat er al 40 deelnemers in het onderzoek zitten. Onze hoop is natuurlijk zoveel mogelijk gezonde mensen met geheugenklachten van onze VUmc Alzheimercentrum poli te kunnen betrekken in het onderzoek. Onze doelstelling is om 300 deelnemers te includeren, dus we moeten nog wel even door!

Wat is de volgende stap?

Na maanden lang geduld te hebben gehad, is het eindelijk zover. De laatste kwaliteitscontroles zijn met positief gevolg gedaan en we zullen vanaf heden onze deelnemers de mogelijkheid bieden om een Alzheimer-PET scan te ondergaan. Dit is een éénmalige hersenscan waarbij we zullen kijken naar specifieke kenmerken in de hersenen. De eerste deelnemers zijn geïnccludeerd en in 2015 gaan we op volle sterkte aan de slag met de PET-scan.

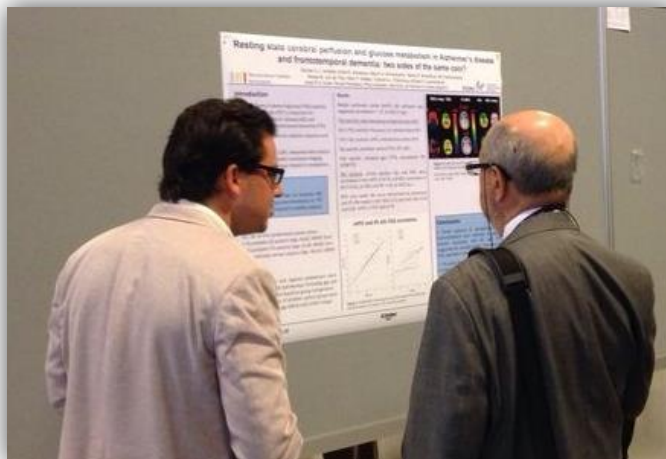
Congresbezoek Internationale Alzheimerconferentie Kopenhagen

In juli 2014 ging een grote delegatie van het VUmc Alzheimercentrum naar het Internationale Alzheimercongres (AAIC) in Kopenhagen om met internationale onderzoekers te ontmoeten en te discussieren over de nieuwste inzichten.

De leden van het SCIENCE team konden veel over het onderzoek vertellen. Prof. Wiesje van der Flier, hoofdonderzoeker van de SCIENCE studie, hield een plenaire voordracht, voor alle ongeveer 5000 bezoekers van het congres, over hoe mensen met subjectieve geheugenklachten ons kunnen helpen Alzheimer op te lossen. Dit is een enorme eer en laat zien hoe vooraanstaand het onderzoek van het VUmc Alzheimercentrum is! Hiernaast ziet u een tweet-bericht van de internationale Alzheimer's Society naar aanleiding van deze voordracht.

Op de foto hiernaast is te zien hoe Sander Verfaillie, neuropsycholoog bij de SCIENCE studie, met een internationale collega in gesprek is over zijn onderzoek. Op dit soort congressen is het gangbaar om aan de hand van een poster in gesprek te gaan met collega's uit de hele wereld.

Rosalinde Slot, arts-onderzoeker bij de SCIENCE studie had de eer om een mondelinge presentatie te geven over haar onderzoek naar eiwitmarkers die al heel vroeg in het ziekteproces kunnen veranderen.

In het nieuws

Op 7 november 2014 promoveerde Argonde van Harten, neuroloog in opleiding. Zij promoveerde op onderzoek naar de vroegste fase van de ziekte van Alzheimer. Bij Radio 1 en Omroep Max vertelde zij over haar onderzoek. Ook nu.nl besteedde aandacht aan haar studie. Dr. Van Harten beschreef dat bepaalde eiwitten in hersenvocht in de allervroegste fase van de ziekte van Alzheimer al veranderd zijn.

Alzheimer is te voorspellen

Jaren voordat iemand de ziekte van Alzheimer krijgt, is het begin van de ziekte al in de hersenen te zien. Zo zegt neuroloog Argonde van Harten.

Mensen lopen veel meer kans op dementie wanneer een bepaald eiwit minder in het vocht rond de hersenen te vinden is. "Als we alzheimer vroeger kunnen voorspellen, is de ziekte hopelijk beter te behandelen. Zover zijn we nu nog niet, maar het is wel onze hoop voor de toekomst", aldus Argonde van Harten.

Meer informatie:

- ➔ [Website Alzheimer Nederland](#)
- ➔ [Website Internationale Stichting Alzheimer Onderzoek](#)

Goede voornemens: we houden contact!

6

Wij vinden het belangrijk om contact met u te hebben om uw ervaringen en adviezen te horen. Het Alzheimercentrum VUmc heeft het Digitaal Alzheimer Centrum (DAC) opgezet om ook digitaal met elkaar in gesprek te gaan. Momenteel zijn we bezig met het voorbereiden van een speciale SCIENCEe-pagina en een chatfunctie voor SCIENCEe deelnemers. Op de groepspagina zullen we regelmatig korte nieuwsberichten en updates over het onderzoek melden en ook kunnen we uw vragen rechtstreeks beantwoorden. Wij hopen u daar met veel enthousiasme te ontvangen in 2015!

www.digitaalalzheimercentrum.nl

Tot slot

Het zij ons vergund ook via deze weg onze hartelijke dank te betuigen voor uw SCIENCEe deelname en toewijding tot zover. Wij hopen u in goede gezondheid in 2015 opnieuw te zien voor het tweede bezoek. We wensen u prettige feestdagen en een gelukkig nieuwjaar.

Afmelden: U ontvangt deze nieuwsbrief omdat u heeft aangegeven deze te willen ontvangen. Wilt u in het vervolg geen nieuwsbrieven meer ontvangen, stuurt u dan aub een email naar alzheimercentrum@vumc.nl

Disclaimer onderzoek-nieuwsbrief: In het geval u mee doet aan meerdere onderzoeken, dan kan het voorkomen dat u ook meerdere onderzoeks-nieuwsbrieven ontvangt. Daarin staat dan hetzelfde nieuws vanuit het VUmc Alzheimercentrum, maar wel specifieke informatie mbt het onderzoek waar u aan mee doet.

Copyright © 2014 VUmc Alzheimercentrum, All rights reserved.